

Sygn. akt **III AUa 145/15**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Izabela Halik

Sędziowie: SSA Marta Sawińska (spr.)

SSA Jolanta Cierpiał

Protokolant: st.sekr. sąd. Alicja Karkut

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2015 r. w Poznaniu

sprawy **M. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji M. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 29 października 2014 r. sygn. akt IV U 2678/13

o d d a l a apelację.

SSA Jolanta Cierpiał	SSA Izabela Halik	SSA Marta Sawińska
----------------------	-------------------	--------------------

UZASADNIENIE

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 05.07.2013r. znak: (...)odmówiono M. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wobec braku niezdolności do pracy stwierdzonej w toku postępowania orzeczniczego.

Od decyzji powyższej ubezpieczony odwołał się do Sądu Okręgowego w Zielonej Górze.

Wyrokiem z dnia 29 października 2014 r. odwołanie oddalono.

U podstaw powołanego rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Wnioskodawca M. K., urodzony (...) w dniu 05.02.2013r. zgłosił w organie rentowym wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Lekarz Orzecznik O/ZUS orzeczeniem z dnia 29.05.2013r. stwierdził, że nie jest on niezdolny do pracy. W związku z wniesionym sprzeciwem od powyższego orzeczenia sprawę przekazano do

rozpoznania Komisji Lekarskiej, która dokonując oceny stanu zdrowia wnioskodawcy orzeczeniem z dnia 27.06.2013r. podtrzymała stanowisko Lekarza Orzecznika ZUS.

U odwołującego rozpoznano stan po zranieniu przenikającym rogówki oka lewego, stan po operacji zaćmy pourazowej oka lewego ze wszczepieniem sztucznej soczewki, nadwzroczność oka prawego, starczowzroczność oka prawego, praktyczną ślepotę oka lewego po urazie. Wnioskodawca nie utracił zdolności do pracy fizycznej. Wypadek sprzed 8 laty spowodował możliwość przekwalifikowania się. M. K. może pracować na wysokości i przy maszynach będących w ruchu. U wnioskodawcy rozpoznano ponadto gruźlicę w wywiadzie (1980r.), stan po złamaniu prawej kości ramiennej bez upośledzenia funkcji, chorobę wrzodową w wywiadzie.

Brak podstaw do uznania długotrwałej niezdolności do pracy. Wnioskodawca może wykonywać prace fizyczne. Z uwagi na jednooczną nie jest zdolny do pracy na wysokości, przy maszynach w ruchu ciągłym, jako operator wózka widłowego, kierowca zawodowy. Może wykonywać prace stolarskie bez pracy przy maszynach w ruchu ciągłym. Brak również przeciwwskazań do pracy w charakterze monterów wiązek elektrycznych. Ze względu na stan układu wzrokowego M. K. jest zdolny do pracy jak każda osoba jednooczna (bez pracy na wysokości ponad 3 m, przy maszynach w ruchu, i zawodowego prowadzenia pojazdów).

Praktyczna jednooczną pourazowa istnieje od 2005 roku, odwołujący doskonale zaadaptowany został do jednoocznosci. Zawody dotychczas wykonywane, poza zawodem stolarza, nie wymagały widzenia obuocznego i nie ma przeciwwskazań do ich wykonywania.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji przyjął, iż wniesione odwołanie jest niezasadne.

Sąd wskazywał, że przedmiotem niniejszej sprawy było ustalenie czy M. K. jest chociażby częściowo niezdolny do pracy oraz na jaki okres, a co za tym idzie czy przysługuje mu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zgodnie z treścią art. 57 ust. 1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.; dalej jako: ustawa emerytalna) renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Przepis art. 12 ustawy emerytalnej stanowi, że osobą niezdolną do pracy, jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

Osobą całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, a częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, a także możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 pow. ustawy).

Sąd I instancji akcentował, że w świetle opinii biegłych sądowych lekarzy okulistów (k. 15, 73-74) oraz specjalisty medycyny pracy (k. 29-30, 51), uzasadnionych wynikami badań przedmiotowych i wynikami badań z dokumentacji

leczenia wnioskodawcy, które Sąd uznał za wiarygodne i przekonywujące, wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy. W uznaniu sądu opinie zostały sporządzone wnikliwie i rzetelnie. Wyczerpująco i szczegółowo wyjaśniają istotę stanu zdrowia wnioskodawcy z uwzględnieniem posiadanych przez biegłych wiadomości specjalnych. Przed wydaniem opinii biegli zapoznali się z dostarczoną im dokumentacją. Przeprowadzając bezpośrednio badania lekarskie, mieli okazję do osobistego kontaktu z wnioskodawcą, oceny przedstawianego przez niego wywiadu. Dysponowali wszelkimi informacjami umożliwiającymi im wydanie trafnych opinii i informacje te w sposób prawidłowy wykorzystali. Wszyscy powołani w sprawie biegli sądowi lekarze zgodnie wskazali, że wnioskodawca nie jest ani całkowicie ani częściowo niezdolny do pracy. Biegły lekarz okulista (k. 15) uznał orzeczenie lekarza orzecznika za trafne wskazując, że wnioskodawca nie utracił zdolności do pracy fizycznej. Wypadek sprzed 8 laty spowodował możliwość przekwalifikowania się. Biegły sądowy lekarz specjalista medycyny pracy (k. 29-30) na podstawie zebranego wywiadu, badania przedmiotowego i podmiotowego, dokumentacji medycznej i opinii biegłego okulisty stwierdził brak podstaw uznania długotrwałej niezdolności do pracy podkreślając, że odwołujący wykazał się elastycznością zawodową i może wykonywać prace fizyczne. Z uwagi na jednooczną nie jest jedynie zdolny do pracy na wysokości, przy maszynach w ruchu ciągłym, jako operator wózka widłowego, kierowca zawodowy. W opinii uzupełniającej (k. 51) – po ponownym dokładnym przeanalizowaniu dokumentacji medycznej oraz po zapoznaniu się z pismem procesowym wnioskodawcy (k. 43) – biegła w całości podtrzymała wydaną przez siebie opinię zasadniczą wskazując, że pismo wnioskodawcy nie zawiera uwag merytorycznych. Biegła jednak wyjaśniła, że prace na stanowisku pomocnika stolarza nie wiążą się z pracą przy maszynach w ruchu. Są to z reguły prace pomocnicze, związane z przenoszeniem elementów, układaniem desek, składaniem elementów drewnianych. Wnioskodawca może wykonywać prace fizyczne za wyjątkiem prac p/wskazanych w przypadku jednoocznosci tj. prac na wysokości, przy maszynach w ruchu ciągłym, jako kierowca, operator wózka widłowego.

Wnioskodawca po zapoznaniu się z opinią uzupełniającą lekarza specjalisty medycyny pracy nie zgodził się z jej wnioskami podnosząc, że nie może pracować jako pomocnik stolarza oraz jako pracownik fizyczny.

Powołany w sprawie kolejny biegły sądowy lekarz specjalista chorób oczu (k. 73-74) podzielił orzeczenia organu rentowego i opinie biegłych z zakresu chorób oczu i medycyny pracy wskazując, że ze względu na stan układu wzrokowego M. K. jest zdolny do pracy jak każda osoba jednooczna (za wyjątkiem pracy na wysokości ponad 3 m, przy maszynach w ruchu, i zawodowego prowadzenia pojazdów).

W tej sytuacji Sąd nie podzielił zastrzeżeń wnioskodawcy zgłoszonych do opinii biegłego specjalisty chorób oczu (k. 83) i oddalił wnioski z dnia 13.06.2014r. i 29.09.2014r. o uzupełnienie opinii, gdyż są one subiektywną oceną stanu własnego zdrowia dokonaną przez wnioskodawcę. To subiektywne przekonanie wnioskodawcy o własnym stanie zdrowia w żadnym razie nie było w stanie podważyć fachowych ustaleń lekarzy specjalistów właściwych do schorzeń wnioskodawcy, którzy dokonali rzetelnej oceny w tym zakresie zgodnie z aktualnymi wskazaniem wiedzy medycznej i doświadczeniem zawodowym. Stan zdrowia wnioskodawcy oceniali trzech biegłych sądowych - lekarzy specjalistów właściwych do schorzeń rozpoznanych i zgłaszanych u wnioskodawcy – w tym biegły specjalista medycyny pracy – a ich opinie stanowczo wykluczyły, aby aktualny stan zdrowia wnioskodawcy powodował niezdolność do pracy. Opinie biegłych są wyczerpujące i logiczne i w sposób nie budzący wątpliwości wskazują, iż stan zdrowia wnioskodawcy nie czyni go niezdolnym do pracy zarobkowej.

Mając powyższe na względzie Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

Apelację od powołanego orzeczenia wywiódł M. K., domagając się zmiany wyroku i przyznania wnioskowanego świadczenia rentowego.

W uzasadnieniu wniesionego środka zaskarżenia wskazywał na trudności w znalezieniu pracy dla osób jednoocznych, podkreślał także, że nie jest w stanie pracować w zawodzie stolarza.

Pozwany organ rentowy wniosł o oddalenie apelacji ubezpieczonego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja M. K. jest bezzasadna.

Przywołać na wstępie należy prawidłowo zastosowane przy rozstrzygnięciu przepisy prawa materialnego znajdujące zastosowanie w rozpoznawanej sprawie:

Zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

1. jest niezdolny do pracy,
2. ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy,
3. niezdolność do pracy powstała w okresie ubezpieczenia lub w okresie nieskładkowym zaliczanym do okresu ubezpieczenia albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Na podstawie art. 57 ust 2 powyższej ustawy przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu (art. 12 ust. 1 ww. ustawy). Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, a częściowo niezdolną do pracy – osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 2 i 3 cyt. ustawy).

Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, a nadto możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ust. 1 ww. ustawy).

Trwałą niezdolność do pracy orzeka się, jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy, a okresową niezdolność do pracy - jeżeli istnieją rokowania odzyskania zdolności do pracy (art. 13 ust. 2 i 3 ustawy).

Na podstawie art. 58 ust 1 warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:

- 1) 1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;
- 2) 2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;
- 3) 3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;
- 4) 4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;
- 5) 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

Okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej (art. 58 ust 2)

Przepisu art. 58 ust 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 58 ust. 4).

Podkreślić w tym miejscu należy, że odwołujący nie spełnia warunku legitymowania się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym w rozumieniu powołanych przepisów – w dziesięcioleciu przed wnioskiem rentowym wykazał jedynie 4 lata 6 miesięcy 4 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Nietrafne są zarzuty niewłaściwej oceny stanu zdrowia w aspekcie niezdolności do pracy postawione w środtku zaskarżenia .

Dokonując analizy pojęcia "niezdolność do pracy" należy brać pod uwagę zarówno kryterium biologiczne (stan organizmu dotkniętego schorzeniami naruszającymi jego sprawność w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do jakiegokolwiek pracy), jak i ekonomiczne (utrata zdolności do zarobkowania w zakresie dotychczasowej pracy lub pracy zgodnej z kwalifikacjami). W orzecznictwie przyjmuje się (por. wyroki z dnia 20 sierpnia 2003 r., II UK 11/03, z dnia 5 lipca 2005 r., I UK 222/04, oraz z dnia 18 maja 2006 r., II UK 156/05, niepublikowane), że decydującą dla stwierdzenia niezdolności do pracy jest utrata możliwości wykonywania pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu przy braku rokowania odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Gdy więc biologiczny stan kalectwa lub choroba, nie powodują naruszenia sprawności organizmu w stopniu mającym wpływ na zdolność do pracy dotychczas wykonywanej lub innej mieszczącej się w ramach posiadanych lub możliwych do uzyskania kwalifikacji, to brak prawa do tego świadczenia. Prawa tego nie można w szczególności wywodzić z przewidzianych w art. 13 ustawy przesłanek, a więc: stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwości wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowości przekwalifikowania zawodowego, przy wzięciu pod uwagę rodzaju i charakteru dotychczas wykonywanej pracy, poziomu wykształcenia, wieku i predyspozycji psychofizycznych, bowiem odnoszą się one tylko do ustalania stopnia lub trwałości niezdolności do pracy. Nie mają więc znaczenia, jeżeli aspekt biologiczny (medyczny) wskazuje na zachowanie zdolności do pracy.

Obiektywna możliwość podjęcia dotychczasowego lub innego zatrudnienia, zgodnie z poziomem kwalifikacji, wykształcenia, wieku i predyspozycji psychofizycznych może być brana pod uwagę tylko wówczas, gdy ubiegający się o rentę jest niezdolny do pracy z medycznego punktu widzenia, gdyż oba te aspekty muszą występować łącznie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 675/98, OSNAPiUS 2000 Nr 16, poz. 624). O niezdolności do pracy nie decyduje więc niemożność podjęcia innej pracy, lecz koniunkcja niezdolności do pracy z niezdolnością do przekwalifikowania się do innego zawodu.

W rozpoznawanej sprawie istotne było, czy z powodu naruszenia sprawności organizmu wnioskodawca utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej. Ta ostatnia kwestia została rozstrzygnięta przez Sąd I instancji w oparciu o opinie biegłych lekarzy, z których wynikało, że wnioskodawca nie jest osobą niezdolną do pracy, a zatem - wobec niespełnienia warunku z art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - nie przysługuje mu renta z tytułu niezdolności do pracy.

Niezrozumiały jest zarzut apelacji wskazujący na niemożność powrotu do zawodu stolarza oraz brak możliwości uzyskania stosownego zaświadczenia o zdolności do pracy.

Przywołać należy, że odwołujący wykonywał zawód stolarza, wytaczarza, pracownika montażu wiązek elektrycznych. Nietrafne są zarzuty apelacji, iż odwołujący nie jest zdolny do pracy uprzednio wykonywanej. Z opinii biegłego specjalisty medycyny pracy (podobnie jak z opinii klinicystów) wynika jednoznacznie, że odwołujący wykazał się elastycznością zawodową, może wykonywać prace fizyczne. Wyłączenie dotyczy tylko prac na wysokości oraz przy maszynach w ruchu ciągłym i jako operator wózka widłowego bądź zawodowy kierowca. Takich prac – jak wynika z przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – M. K. nie wykonywał. Co istotne – biegła stanowczo opowiedziała się za możliwością powrotu do zawodu stolarza bez pracy przy maszynach w ruchu ciągłym. Może także powrócić do ostatnio

zajmowanego stanowiska – montera wiązek elektrycznych gdzie uzyskał zdolność do pracy i świadczył ją przez okres 5 lat przy adaptacji do jednooczności po 9 latach od urazu oka.

Mając na względzie całość przywołanej argumentacji orzeczono o oddaleniu apelacji ubezpieczonego jako bezzasadnej w myśl art.385 k.p.c.

SSA Jolanta Cierpiał	SSA Izabela Halik	SSA Marta Sawińska
----------------------	-------------------	--------------------